

L'OBSERVATORI
CRES-IEA

ESTEREOTIPS I DESIGUALTATS DE GÈNERE

Centre de Recerca Sociològica
Institut d'Estudis Andorrans

<u>4.- ESTEREOTIPS I DESIGUALTATS DE GÈNERE</u>	3
4.1.- <u>EN ELS DARRERS MESOS HA COMPRAT O REGALAT ALGUN JOC/JOGUINA PER ALGUN NEN O NENA D'ENTRE DOS I DEU ANYS?</u>	3
4.2.- <u>(ALS QUE SÍ HAN COMPRAT ALGUN JOC O JOGUINA) QUIN TIPUS DE JOC O JOGUINA ERA? I ERA PER A UN NEN O PER A UNA NENA? (MÀXIM TRES JOGUINES)</u>	3
4.3.- <u>QUAN HI HA FILLS PETITS (QUE ENCARA NO TENEN EDAT PER ANAR A L'ESCOLA), QUINA DE LES SEGÜENTS POSSIBILITATS ÉS LA QUE VOSTÈ CONSIDERA IDEAL?</u>	4
4.4.- <u>(NOMÉS ALS CASATS O PARELLES DE FET) EN QUINA DE LES SEGÜENTS SITUACIONS ES TROBA VOSTÈ ACTUALMENT?</u>	6
4.5.- <u>(NOMÉS ALS CASATS O PARELLES DE FET) I LA SEVA PARELLA?</u>	6
4.6.- <u>QUI TÉ MÉS INGRESSOS VOSTÈ O LA SEVA PARELLA?</u>	7
4.7.- <u>COM ADMINISTREN ELS INGRESSOS QUE APORTEN ELS DOS O ALGUNS DELS DOS?</u>	8
4.8.- <u>LI SEMBLA BÉ AQUESTA ORGANITZACIÓ/ADMINISTRACIÓ DELS INGRESSOS?</u>	9
4.9.- <u>HA VIST/CONEIX LA CAMPANYA DE SENSIBILITZACIÓ QUE S'ESTÀ DIFONENT EN ELS DARRERS MESOS (AMB L'ESLÒGAN "T'HO CREUS?") PER AL FOMENT DE LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS ENTRE HOMES I DONES?</u>	9
4.10.- <u>(NOMÉS ALS QUE CONEIXEN LA CAMPANYA) A TRAVÉS DE QUIN MITJÀ L'HI HA ARRIBAT? (MULTIRESPOSTA)</u>	10
4.11.- <u>(NOMÉS ALS QUE CONEIXEN LA CAMPANYA) CREU QUE AQUESTA CAMPANYA ÉS NECESSÀRIA PER CONSCIENCIAR A LA POBLACIÓ SOBRE LES DESIGUALTATS ENTRE HOMES I DONES?</u>	10
4.12.- <u>(Només als que coneixen la campanya) En una escala entre 0 (gens útil) i 10 (molt útil), valori si aquesta campanya pot ser útil per reduir les desigualtats entre homes i dones</u>	11

4.- ESTEREOTIPS I DESIGUALTATS DE GÈNERE

4.1.- En els darrers mesos ha comprat o regalat algun joc/joguina per algun nen o nena d'entre dos i deu anys?

	Freqüència	Percentatge
Sí	477	54,9
No	390	44,8
Ns/nc	3	,3
Total	870	100,0

Els jocs i joguines dels infants és un àmbit en el que es poden manifestar estereotips de gènere. Per una part el joc és un element de la socialització dels infants, amb el que aprenen i posen en pràctica activitats i relacions de l'entorn social, i per una altra banda bona part de les joguines estan marcades amb estereotips de gènere, de manera que unes determinades joguines es consideren més apropiades per als nens i unes altres per a les nenes.

Un 55% de les persones enquestades diu que en els darrers mesos han comprat o regalat algun joc o joguina per algun nen o nena d'entre dos i deu anys.

4.2.- (Als que sí han comprat algun joc o joguina) Quin tipus de joc o joguina era? I era per a un nen o per a una nena? (màxim tres joguines)

	nen o nena			
	Nen		Nena	
	Freqüència	Percentatge	Freqüència	Percentatge
Joc de taula, joc educatiu	158	43,7	159	44,9
Nina o complements, peluix	56	15,5	158	44,7
Vídeo joc, ordinador	98	27,1	61	17,3
Joc de construcció o manualitats	87	24,1	65	18,4
Cotxe o altres vehicles	106	29,5	39	10,9
Libres	16	4,6	27	7,7
Audiovisuals (cds, dvd, vídeo, aparell música)	14	3,8	25	7,1
Ninot (spiderman...)	19	5,2	10	2,9
Roba i complements	11	3,1	12	3,4
Instrument musical	12	3,5	11	3,2
Bicicleta	10	2,9	12	3,4
Monopatí, trineu, material esportiu, etc.	7	2,0	10	2,7
Pilota	11	3,2	7	2,0
Disfressa	4	1,2	6	1,7
Eines de la cuina/llar	1	,4	6	1,6
Pisarra, pintures, material escolar	2	,5	8	2,3
Base	361		354	

Les joguines que més s'han comprat o regalat són jocs de taula o jocs educatius, nines o complements, vídeo jocs o ordinadors, jocs de construcció o manualitats i cotxes o altres vehicles de joguina.

Entre els diferents jocs o joguines regalats, es pot observar que els jocs de taula o jocs educatius s'han regalat en una proporció similar a nens i nenes (un 44% dels que han fet un regal a un nen i un 45% dels que han fet un regal a una nena), però en altres casos s'observen diferències considerables. Així, a les nenes els han regalat en major proporció nines o complements, llibres i audiovisuals (cd, dvd, etc.), mentre que els cotxes o vehicles de joguina, els jocs d'ordinador i els jocs de construcció o manualitats s'han regalat en major proporció als nens. Sembla doncs, que es continuen comprant joguines per a les nenes seguint estereotips dels rols femenins o que impliquen activitats més passives, mentre que molts dels jocs regalats als nens responen a activitats considerades tradicionalment masculines.

4.3.- Quan hi ha fills petits (que encara no tenen edat per anar a l'escola), quina de les següents possibilitats és la que vostè considera ideal?

	Freqüència	Percentatge
Pare i mare treballin fora de casa a jornada completa	126	14,5
Dona temps parcial, home completa	257	29,6
Home temps parcial, dona completa	8	1,0
Home i dona a temps parcial	218	25,1
Dona no treballi fora de casa	247	28,4
Home no treballi fora de casa	1	,1
Ns/nc	12	1,4
Total	870	100,0

Gairebé un 30% de les persones enquestades considera que quan hi ha fills petits, la situació ideal seria que la dona treballés a temps parcial i l'home a jornada completa, i un 28% considera millor que la dona no treballi fora de casa. En aquestes dues opcions s'assumeix que la dona és la que té una major responsabilitat en la tasca de cuidar els fills, havent de reduir per això la seva jornada laboral o renunciar a treballar fora de casa; per tant, s'atribueix a la dona el paper social de la criança i cura dels fills. Un 25% considera que seria millor que tant l'home com la dona treballessin a temps parcial, i prop d'un 15% respon que la situació ideal és que tant el pare com la mare treballin fora de casa a jornada completa; aquestes opcions en principi corresponen a una idea de coresponsabilització de la cura dels fills entre el pare i la mare (no implica que només un dels progenitors redueixi la seva jornada laboral per poder dedicar més temps als fills). Només un 1% optaria per la possibilitat de que sigui el pare el que treballi a temps parcial i la dona a jornada completa.

Un 31% de les dones i un 26% dels homes consideren que el millor és que la dona no treballi fora de casa quan hi ha fills petits, un 30% i un 29% respectivament consideren millor que l'home treballi a jornada completa i la dona treballi a temps parcial, mentre que un 26% de les dones i un 24% dels homes diuen que és preferible que tots dos treballin a mitja jornada. En relació a l'edat s'observa una clara diferència en les preferències, ja que els més grans consideren en major proporció com a ideal que la dona no treballi fora de casa (el 43% dels majors de 55 anys, enfront del 15% dels que tenen entre 18 i 24 anys), mentre que les generacions més joves prefereixen en major proporció que el pare i la mare treballin a mitja jornada (el que suposa una major responsabilització en les tasques de cuidar els fills), encara que també hi ha una tendència a que es consideri que és la dona la que ha de renunciar a treballar fora de casa o almenys la que ha de reduir la seva jornada laboral.

Segons la nacionalitat de les persones enquestades, destaca que els andorrans (19%) i francesos (22%) diuen en menor proporció que la dona no treballi fora de casa (pel 35% dels espanyols, el 32% dels portuguesos i el 37% de la resta de nacionalitats).

Les persones amb estudis primaris són les que diuen en major proporció que consideren preferible que la dona no treballi fora de casa mentre tenen fills petits (45% dels que tenen estudis primaris, davant del 25% dels que tenen estudis secundaris i el 13% dels que tenen estudis universitaris), mentre que els que tenen estudis superiors diuen en major proporció que l'home i la dona treballin a temps parcial (el 43% dels que tenen estudis universitaris, pel 24% dels que tenen estudis secundaris i el 13% dels que tenen estudis primaris).

Entre les persones ocupades, els que diuen en major proporció que el millor és que la dona no treballi fora de casa quan té fills petits són els treballadors de la indústria i la construcció (43%) i els treballadors no qualificats (45%), mentre que les persones que treballen en llocs més qualificats com els professionals i tècnics opinen majoritàriament que tant l'home com la dona haurien de reduir la seva jornada (52%) i només un de cada deu (10%) diu que la dona hauria de deixar de treballar.

Les persones que no tenen fills diuen en major proporció que tant el pare com la mare haurien de reduir la jornada laboral (un 33% dels que no tenen fills enfront del 22% dels que tenen fills) i diuen en menor proporció que la dona no treballi fora de casa (el 18% dels que no tenen fills pel 33% dels que tenen fills), però aquesta diferència cal relacionar-la amb l'edat, ja que els que no tenen fills són sobretot els joves i també són els més favorables a que tant l'home com la dona treballin a temps parcial. També són importants les diferències entre homes i dones segons tinguin fills o no en tinguin: només un 13% dels homes que no tenen fills consideren millor que la dona no treballi fora de casa, percentatge que puja fins al 34% entre els homes que tenen fills, mentre que en el cas de les dones no s'observa una diferència tan gran (un 27% de les dones que no tenen fills i un 32% de les que tenen fills diuen que és millor que la dona no treballi fora de casa mentre hi ha fills petits). Entre les dones que tenen fills augmenta la proporció de les que consideren millor que la dona treballi a temps parcial (un 23% de les que no tenen fill i un 33% de les que tenen fills preferirien aquesta opció). Així

sembla que quan es tenen fills augmenta la proporció de les persones que optarien per una divisió de rols tradicional (que l'home treballi a jornada completa i que la dona no treballi fora de casa o només a mitja jornada).

4.4.- (Només als casats o parelles de fet) En quina de les següents situacions es troba vostè actualment?

	Freqüència	Percentatge
Treballa a jornada completa	411	67,9
Treballa a mitja jornada/hores	59	9,7
Mestressa de casa	60	9,8
Jubilat/da o pensionista	67	11,1
Altres	9	1,4
Total	606	100,0

Un 68% de les persones enquestades –considerant només les persones que estan casades o viuen en parella– treballen a jornada completa i aproximadament un 10% treballen a mitja jornada, un altre 10% són mestresses de casa i un 11% són jubilats o pensionistes. Destaca que els homes treballen a jornada completa en major proporció (el 81% dels homes enfront del 55% de les dones), mentre que les dones treballen mitja jornada amb major freqüència que els homes (el 15% de les dones pel 5% dels homes) o són mestresses de casa (un 20% de les dones).

4.5.- (Només als casats o parelles de fet) I la seva parella?

	Freqüència	Percentatge
Treballa a jornada completa	455	75,3
Treballa a mitja jornada/hores	46	7,6
Mestressa de casa	34	5,6
Jubilat/da o pensionista	59	9,7
Altres	11	1,8
Total	604	100,0

		Home				Total
		Treballa a jornada completa	Treballa a mitja jornada/hores	Jubilat/da o pensionista	Altres	
Dona	Treballa a jornada completa	348 57,7%	11 1,8%	8 1,3%	1 ,2%	368 61,0%
	Treballa a mitja jornada/hores	74 12,3%	4 ,7%	4 ,7%	2 ,3%	84 13,9%
	Mestressa de casa	67 11,1%	2 ,3%	21 3,5%	2 ,3%	92 15,3%
	Jubilat/da o pensionista	5 ,8%	1 ,2%	43 7,1%		49 8,1%
	Altres	2 ,3%	2 ,3%	2 ,3%	4 ,7%	10 1,7%
Total		496 82,3%	20 3,3%	78 12,9%	9 1,5%	603 100,0%

El model predominant és el de les parelles en què tant l'home com la dona treballen a jornada completa (un 58% de les parelles). En segon lloc destaca que en les parelles en que la dona treballa a mitja jornada o quan la dona no treballa fora de casa (mestressa de casa), l'home treballa a jornada completa (aproximadament en un 12% de les parelles l'home treballa a jornada completa i la dona a mitja jornada i en un 11% l'home treballa a jornada completa i la dona és mestressa de casa). Els casos en què l'home treballa mitja jornada i la dona a jornada completa, o les parelles en les que tots dos treballen a mitja jornada són molt poc freqüents (3%). La resta són parelles en les que cap dels dos membres treballa actualment per diferents situacions (jubilats, mestressa de casa, estudiants...), o treballa un dels dos membres de la parella però l'altre no (jubilat, estudiant...).

En conjunt destaca que hi ha una alta proporció de parelles en que tots dos treballen (un 73% incloent tant els que treballen a jornada completa com a mitja jornada), però els homes continuen mantenint una major presència en el mercat laboral ja que treballen amb més freqüència que les dones a jornada completa, i una part de les parelles segueix el model tradicional de divisió de rols (home ocupat i la dona mestressa de casa).

4.6.- Qui té més ingressos vostè o la seva parella?

	Freqüència	Percentatge
La meva parella no té ingressos	50	8,3
Jo tinc més ingressos que la meva parella	174	28,7
Tenim aproximadament els mateixos ingressos	118	19,4
La meva parella té més ingressos que jo	193	31,7
Jo no tinc ingressos	60	9,9
Nc	12	2,0
Total	608	100,0

En relació als ingressos que aporten els membres de la parella, els homes diuen en major proporció que tenen més ingressos que la seva parella (el 50% dels homes diuen que tenen més ingressos que la seva parella, i només un 8% de les dones diuen que tenen ingressos més alts que el seu company). Per una part, això es podria explicar pel fet que algunes dones no tenen ingressos propis perquè no treballen fora de casa (mestresses de casa), o pel fet que hi ha més dones que treballen mitja jornada –i per tant amb ingressos inferiors–, però la desigualtat en els ingressos també es manté entre les parelles que treballen tots dos a jornada completa, degut a que els sous de les dones són més baixos que els dels homes.¹

En un mateix grup d'ocupació, els homes diuen que tenen més ingressos que la seva parella i les dones diuen que la seva parella té més ingressos (tot i que no sabem de què treballen les respectives parelles).

Per una altra part, la segmentació del mercat de treball en funció del gènere (hi ha menys proporció de dones que ocupen les categories d'ocupació més altes i treballen en major proporció que els homes en ocupacions no qualificades)², també es tradueix en una desigualtat en els ingressos (els homes tenen més ingressos que les dones) i pot afavorir el repartiment desigual del poder en la presa de decisions i negociacions dins la parella. El fet que en la majoria de parelles els homes aportin més diners situa les dones en una posició inferior (en alguns casos les dones es troben en una situació de dependència econòmica).

4.7.- Com administren els ingressos que aporten els dos o alguns dels dos?

	Freqüència	Percentatge
Jo administro els diners i li dono a la meua parella una part	17	2,8
La meua parella administra els diners i em dóna una part	19	3,1
Ajuntem tots els diners i cadascú agafa el que necessita	464	76,6
Ajuntem part dels diners i mantenim per separat la resta	72	11,9
Mantenim els diners per separat	26	4,3
Nc	8	1,3
Total	605	100,0

A l'hora d'administrar els ingressos un 77% de les persones enquestades (tres de cada quatre) diuen que posen en comú tots els diners i cadascú agafa el que necessita, i un 12% ajunta una part dels diners (comparteixen part dels ingressos), mantenint la resta per separat. Només en un 5% dels casos un dels membres administra els diners, donant a la seva parella una part, i un 4% diu que mantenen els diners per separat.

¹ Segons les dades del Butlletí Mensual de Conjuntura del mes de gener del 2005, el salari de la dona és un 29% inferior al de l'home, si bé aquesta diferència varia segons el sector (és més alta en el sector financer, amb prop d'un 45% menys per a les dones, mentre que en l'educació la diferència és d'un 16%).

² Veure relació entre ocupació i sexe (Introducció, apartat 1.4).

4.8.- Li sembla bé aquesta organització/administració dels ingressos?

	Freqüència	Percentatge
Sí	591	97,7
No	6	1,0
Ns/nc	8	1,3
Total	605	100,0

En gairebé tots els casos (98%) els sembla bé aquesta administració dels ingressos. D'alguna manera, sembla que l'organització és fruit d'una mena de pacte, explícit o implícit, i en la majoria dels casos hi ha un acord entre els dos membres de la parella en relació al model triat en cada cas.

4.9.- Ha vist/coneix la campanya de sensibilització que s'està difonent en els darrers mesos (amb l'eslògan "T'ho creus?") per al foment de la igualtat d'oportunitats entre homes i dones?

	Freqüència	Percentatge
Sí	418	48,0
No	452	51,9
Ns/nc	1	,1
Total	870	100,0

Gairebé la meitat de les persones enquestades (48%) diuen que han vist o coneixen la campanya per al foment de la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.

La proporció dels que coneixen aquesta campanya és la mateixa entre homes i dones (un 48% la coneix i un 52% no la coneix). En funció de l'edat de les persones enquestades, hi ha més proporció que diuen que han vist o coneixen la campanya entre els 25 i 39 anys (el 53% la coneix) i entre els 40 i 55 anys (el 55% la coneix), que entre els més joves (un 39% dels que tenen entre 18 i 24 anys) i els més grans (un 36% dels majors de 55 anys). Per nacionalitat, destaca que els andorrans (60%) i els francesos (51%) són els que diuen en major proporció que han vist o coneixen la campanya (pel 42% dels espanyols, el 35% dels portuguesos i el 38% del grup d'altres nacionalitats). També augmenta la proporció de persones que coneixen la campanya entre les que tenen més nivell d'estudis (el 31% dels que tenen estudis primaris, el 50% dels que tenen estudis secundaris i el 67% dels que tenen estudis universitaris), i segons l'ocupació els professionals i tècnics (67%), el personal administratiu (67%) i els directius, propietaris i comandaments intermedis (54%) són els que amb més freqüència la coneixen (només un 28% dels treballadors no qualificats la coneix).

Aquesta campanya és coneguda amb la mateixa freqüència per homes i dones, i és més coneguda per la població d'adults joves i de mitjana edat, de nacionalitat andorrana, amb estudis superiors i ocupacions més altes, però sembla que no ha arribat prou a la resta de la població d'Andorra.

4.10.- (Només als que coneixen la campanya) A través de quin mitjà l'hi ha arribat? (multiresposta)

	Freqüència	Percentatge
Cartells	144	34,5
Tanques publicitàries	101	24,2
Targetons/postals	56	13,3
Espots publicitaris a Andorra televisió	161	38,6
Anuncis als diaris	71	17,1
Falques publicitàries a la ràdio	27	6,6
Boca orella	2	,4
Base	418	

Entre les persones que han vist o coneixen la campanya, destaca que el 39% l'ha vist en els espots publicitaris d'Andorra Televisió, un 35% en cartells i un 24% en tanques publicitàries. Un 17% també l'ha vist en anuncis a la premsa i un 13% a través de targetons o postals, mentre que un 7% l'ha sentit en les falques publicitàries a la ràdio.

4.11.- (Només als que coneixen la campanya) Creu que aquesta campanya és necessària per conscienciar a la població sobre les desigualtats entre homes i dones?

	Freqüència	Percentatge
Sí	340	81,4
No	66	15,9
Ns/nc	11	2,7
Total	417	100,0

Un 81% de les persones que coneixen o han vist la campanya consideren que és necessària per conscienciar a la població sobre les desigualtats entre homes i dones, mentre que un 16% no la considera necessària.

No s'observen diferències significatives en funció del gènere, ja que els homes i les dones pensen que la campanya és necessària en proporcions similars (el 83% de les dones i el 80% dels homes). Les persones entre 25 i 39 anys són les que diuen en major proporció que és necessària (89%), i també ho diuen en major proporció les persones de

nacionalitat portuguesa (98%), francesa (90%) i el grup d'altres nacionalitats (86%), tot i que en aquest cas les diferències no resulten significatives a nivell estadístic. En funció del nivell d'estudis i l'ocupació tampoc es poden considerar significatives les diferències entre els diferents grups.

4.12.- (Només als que coneixen la campanya) En una escala entre 0 (gens útil) i 10 (molt útil), valori si aquesta campanya pot ser útil per reduir les desigualtats entre homes i dones

	Freqüència	Percentatge
0	17	4,1
1	4	1,0
2	11	2,7
3	23	5,5
4	20	4,9
5	77	18,5
6	52	12,5
7	64	15,4
8	77	18,6
9	20	4,9
10	47	11,4
Ns/nc	3	,6
Total	417	100,0

Al demanar la valoració sobre la utilitat de la campanya per reduir les desigualtats entre homes i dones (en una escala entre 0 i 10), un 18% li dóna una puntuació baixa (entre 0 i 4), un 19% li dona una puntuació intermèdia (5), i la majoria (63%) de la població li dóna puntuacions superiors a 6. La mitjana de la puntuació és de 6,3, és a dir es considera bastant útil. No hi ha molta diferència segons el gènere (la mitjana de puntuació de les dones és de 6,4 i la dels homes de 6,1), i per edats sembla que els més joves consideren més útil la campanya (la puntuació mitjana dels que tenen entre 18 i 24 anys és de 6,8 i la dels majors de 55 anys és de 6,0). En funció de la nacionalitat les diferències són més importants, destacant que a l'hora de valorar la utilitat de la campanya la puntuació mitjana és la més baixa entre els andorrans (5,6) i més alta entre els portuguesos (8,1) i entre els francesos (7,1), però en aquests dos grups la mostra és molt reduïda (hi ha pocs casos dels que coneixen la campanya). També li donen una puntuació més baixa (consideren menys útil la campanya) les persones amb estudis universitaris (5,7) que els que tenen estudis primaris o secundaris (6,5), i els directius, propietaris i comandaments intermedis, els professionals i tècnics, i el personal administratiu (al voltant de 5,6), que les mestresses de casa (7), els treballadors de la indústria i la construcció (7), els treballadors del comerç, restauració i serveis personals (7,2), els treballadors no qualificats (8,0).